

Παιδαγωγική συν-δημιουργίας και συν-διακυβέρνησης στην Αρχιτεκτονική: καλλιεργώντας την αίσθηση του «ανήκειν» στην πόλη

Η παρούσα διδακτορική διατριβή έχει ως στόχο τη συμβολή στην αρχιτεκτονική παιδαγωγική, διερευνώντας δια μέσω του στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, μεθόδους και διαδικασίες συν-δημιουργίας και συν-διακυβέρνησης με σκοπό την παραγωγή βιώσιμων και ανθεκτικών πόλεων, μέσω της ενδυνάμωσης της αίσθησης του «ανήκειν». Ποια τα οφέλη, οι περιορισμοί και οι ευκαιρίες μιας παιδαγωγικής προσέγγισης που βασίζεται στην κοινοτική εμπλοκή και στη διεπιστημονικότητα μέσω της συν-δημιουργίας και στη μάθηση σε αυθεντικά και πραγματικά πλαίσια μέσω της κατασκευής, στο κυπριακό κτιστό περιβάλλον; Πώς δομείται το στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού ώστε ο μελλοντικός αρχιτέκτονας να σκέφτεται και να σχεδιάζει σ' ένα συμμετοχικό πλαίσιο; Πώς το στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού μπορεί μέσω συμμετοχικής έρευνας δράσης και κοινοτικής εμπλοκής να γίνει σημείο συνάντησης της αρχιτεκτονικής έρευνας και παιδαγωγικής και της κοινωνίας, οδηγώντας στη συνεχή συμπαραγωγή νέας γνώσης και μακροπρόθεσμα σε σχεδιασμό βάση τεκμηρίωσης;

Η διερεύνηση των πιο πάνω ερευνητικών ερωτημάτων, γίνεται μέσα από μια κυκλική επαναλαμβανόμενη διαδικασία συνεχούς σχεδιασμού, εφαρμογής και συν-αξιολόγησης του προτεινόμενου θεωρητικού πλαισίου και μεθοδολογίας στο στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού δευτέρου έτους του Τμήματος Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου Κύπρου (co-creation studio). Η υλοποίηση της έρευνας γίνεται σε τρεις διαδοχικές φάσεις-κύκλους διερεύνησης και έχει ως στόχο τη σταδιακή αλλαγή και βελτίωση ανά κύκλο: την πιλοτική έρευνα (2021), την Α και Β φάση κυρίως έρευνας (2022 και 2023 αντίστοιχα). Η συν-αξιολόγηση πραγματοποιείται ταυτόχρονα με την εφαρμογή, εμπλέκει όλους τους συμμετέχοντες (διδάσκοντες-ερευνητές, φοιτητές, ενδιαφερόμενα μέρη), και δομείται γύρω από τρεις άξονες: την αξιολόγηση της δομής και μεθοδολογίας του στούντιο ως διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης, συν-δημιουργίας και κοινοτικής εμπλοκής, την αξιολόγηση του αντικτύπου της παιδαγωγικής προσέγγισης στο φοιτητή και στο σχεδιαστικό αποτέλεσμα και την αξιολόγηση της ίδιας της συμμετοχικής έρευνας δράσης ως μεθοδολογία συλλογής δεδομένων και συν-δημιουργίας γνώσης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας οδηγούν στη διαδοχική αναθεώρηση και βελτίωση του προτεινόμενου πλαισίου και μεθοδολογίας αναδεικνύοντας σημαντικές πτυχές ανά έτος, επαναλαμβανόμενα μοτίβα κατά τη διάρκεια των ετών και συσχετίσεις μεταξύ της δομής και μεθοδολογίας του στούντιο και του αντικτύπου στο φοιτητή και στο σχεδιαστικό αποτέλεσμα. Το στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού όπως προτείνεται, σε συνδυασμό με επακόλουθο εργαστήριο κατασκευής, αποτελούν βασικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν να επεκτείνουν την επιρροή τους πέρα από τα όρια της αίθουσας διδασκαλίας, καλώντας τους φοιτητές να ασχοληθούν με το απρόβλεπτο του πραγματικού αστικού τοπίου, αναπτύσσοντας σημαντικές γνώσεις, δεξιότητες και κριτική σκέψη, επανεξετάζοντας κριτικά το ρόλο τους και κατανοώντας βαθύτερα την πολυπλοκότητα του αστικού περιβάλλοντος και την κοινωνική ευθύνη της αρχιτεκτονικής.

Μέσα από τα αποτελέσματα αναδεικνύεται ο κοινωνικός ρόλος της αρχιτεκτονικής έρευνας και παιδαγωγικής που καθιστά τη σχολή αρχιτεκτονικής ενεργό ενδιαφερόμενο φορέα στις αστικές διαδικασίες, μέσα από μια ουσιαστική και δυναμική σχέση με πραγματικές κοινότητες, αρχές και φορείς. Η συνεχής και δομημένη αξιολόγηση όπως προτείνονται στην παρούσα διδακτορική διατριβή, καθιστά το στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού σημαντικό σημείο έρευνας και συμπαραγωγής γνώσης, γεφυρώνοντας τον ακαδημαϊκό και μη ακαδημαϊκό κόσμο. Η παραγόμενη γνώση βάση τεκμηρίωσης που προκύπτει, οδηγεί σ' ένα κύκλο συνεχούς αναστοχασμού και βελτίωσης της παιδαγωγικής προσέγγισης πρακτικά και θεωρητικά, συνδέοντας τη διδασκαλία με την έρευνα. Το στούντιο μπορεί να παρέχει έτσι, ένα ανεκτίμητο απόθεμα γνώσης, έχοντας τη δυνατότητα να συντείνει στην επανεξέταση της αρχιτεκτονικής παιδαγωγικής και έρευνας, οδηγώντας μακροπρόθεσμα σε σχεδιασμό της πόλης βάση τεκμηρίωσης, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση πολύπλοκων αστικών προκλήσεων και στην δημιουργία βιώσιμων και ανταποκρινόμενων λύσεων.

Υποστήριξη διδακτορικής διατριβής Χριστίνας Παναγή

Πέμπτη, 30 Νοεμβρίου 2023, 10π.μ.

Αίθουσα Α106,

Τμήμα Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου Κύπρου,
Καλλιπόλεως 75, Αγλαντζιά

Η Χριστίνα Παναγή είναι Ειδική Επιστήμονας στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπου εργάζεται επί του παρόντος στα ερευνητικά έργα Knowledge Alliance for Evidence-Based Urban Practices (KAEBUP) και Education in Living Labs: Participatory Skills for sustainable Urban Governance (PS-U-GO). Είναι υποψήφια διδάκτωρ με πτυχίο Αρχιτεκτονικής και Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Έχει συν-διδάξει το στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού δευτέρου έτους και έχει εργαστεί ως αρχιτέκτονας στην Κύπρο. Η ερευνητική της εργασία έχει δημοσιευθεί σε διεθνή συνέδρια όπως το XXVI International Seminar on Urban Form (ISUF 2019), 14th Annual International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI 2021), 8th International Conference on Higher Education Advances (HEAd 2022), European Association for Architectural Education Annual Conference (EAAE 2022) και άλλα.

Η έρευνά της επικεντρώνεται στη διερεύνηση μιας διεπιστημονικής προσέγγισης στο στούντιο αρχιτεκτονικού σχεδιασμού ως σημείο έρευνας και διδασκαλίας μέσω ενός πλαισίου συν-δημιουργίας και κοινοτικής εμπλοκής. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα σχετίζονται με τη συν-διακυβέρνηση, τα αστικά κοινά, τον αστικό πειραματισμό και την κοινοτική εμπλοκή, καθώς και τον ρόλο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην αποτελεσματική διαμόρφωση μελλοντικών αρχιτεκτόνων για τη δημιουργία πιο βιώσιμων, περιεκτικών και ανθεκτικών πόλεων και γειτονιών.